väärt tööd eesti kirjanduse ja kultuuri tutvustamiseks ja avaldanud ka eesti novellide antoloogia „Ihmisen varjo“ (Porvoo, 1924; novelle J. Oksalt, F. Tuglaselt, A. H. Tammsaarelt, A. Kivikalt, J. Mändmetsalt) ning on samuti tõlkinud M. Metsanurga romaani „Ümera jõel“ („Mägisten nuori päällikkö“, 1936). E. on Helsingi Akadeemilise Hõimuklubi (oli selle juhataja 1928—30) ja Helsingi Üliõpilaskonna juhtiva tegelasena (oli ms. välistoimkonna juhataja 1929) tugevasti kaasa aidanud Eesti-Soome vaheliste kultuurisidemete kõvenemisele, olnud mõõtuandvaks isikuks näiteks Soome-Eesti üliõpilaspäevade jm. ettevõtete korraldamisel. Ta on 1936 asutatud Soome-Eesti Ühingu juhatuse liige, a-st 1937 selle sekretärina. — E. on a-st 1929 abielus Martti Haavio'ga (vt. *Suppl.*).

Isikl. jm. saadud andmed. *J. Mg.*

ERIK (XIII) Pommerist, Põhja unioon kuningas, sünd. umb. 1382 Pommeri hertsogi Vratislav VII ja Valdemar IV Atterdag'i (vt.) tütretütrepojana. Kun. Margaretha (vt.) poolt enda järglaseks valitud, oli ta 1388—1439 Norra, 1396—1439 Taani ja Rootsi kuningaks; surn. 1459. — Tegelikult valitses ta asemel Margaretha enda surmani 1412. E. oli peaaegu kogu oma valitsusaja kestel võitluses Holsteini kranvidega Šlesvigi hertsogkonna pärast; selles kuulusid E-u vastaste hulka lõpuks ka Vendi linnad, kelle huve E. ms. oli puudutanud, taotelles esimesena Põhja kuningaist oma maade kaubanduse kaitset. Teiselt poolt jätkas E. innukalt Margaretha poolt juba 1411 algatatud katseid vallutada Eestimaad tagasi Taanile, kasutades Saksa ordu nõrkust Tannenbergi lahingule järgneval ajastul. A. 1415 sõlmis E. Poola-Leedu kun. Vladislav II (Jagailo'ga), Saksa-Rooma keisri Sigismundiga ja Pommeri hertsogitega lepingu, mille eesmärgiks oli ordu maade jagamine. A. 1419 E. ja Vladislav II sõlmisid liiduse, mis oli sihitud Saksa ordu vastu ja pidi kindlustama Eestimaa valduse E-u arvatava järglase kätte abiellumisel Vladislav II tütrega, koondama uueks suureks uniooniks Põhja riigid, osa Pommerit ja Poola-Leedu. E-l oli sidemeid peaaegu kõigi Vana-Liivimaa piiskoppide ja vasalkondadega. Kuid järsk murrang poliitilises konjunktuuris, Poola lahtiütlemine lepingust, Harju-Viru vasallide tülliminek Saare-Lääne piiskopiga ning nende siirdumine ordu poolele ja lõpuks hansalinnade suurem aktiivsus Šlesvigi küsimuses sundisid E-t 1423 Eestimaa sõjalise vallutamise kavatsustest loobuma ja orduga sõlmima kaitse-ründe lepingu. E. kaotas 1439 ta vastu tekkinud mässuliikumise tõttu võimu.

K. Erslev, Erik av Pommern (1901); J. Vasar, Taani püüded Eestimaa taasvallutamiseks 1411—1422 (*Acta* B XVIII, 1930). *J. V.*

ERLEMANN, Andreas, seltskonnategelane, järgneva vend, sünd. 2. XI 1833 vkj. Võrumaal Vana-Kasaritsas kupja pojana, õppis Võru kreiskoolis ja 1853—56 khk-kooliõpetajate seminaris Valgas J. Zimse (vt.) juhatusel; ta töötas 1856—59 khk-kooliõpetajana ja köstri abina Kanepis, sai 1859 Helme khk. köstriks ja khk-kooliõpetajaks, pidas mõlemat ametit kuni 1881, mil loobus kooliõpetaja ametist, jäädes edasi Helme koguduse köstriks ja organistiks; surn. 29. VI 1915 vkj. Helmes. — E. täitis mõni aeg ka Helme kirikuvalla ja hiljemini Helme valla kirjutaja kohuseid ja oli Helme mõisa üldvolinik. Seltskondlikust elust, eriti kohalikust, võttis E. elavalt osa; ta kuulus Eesti Kirjameeste Seltsi asutajate hulka, juhatas kauemat aega Helme khk. laulukoori ja võttis sellega osa esimesist Eesti laulupidudest, oli Helme laulu-mängu seltsi asutaja ja esimees, Eesti Aleksandrikooli Helme khk. abikomitee esimees, Helme Laenu- ja Hoiuühisuse asutajaliige ja asjaajaja juhatuse liige 1904—13, nõukogu liige 1913—15, töötas kaasa Helme Põllumeeste Seltsis, Majanduse Ühisuses jm. E-i kirjandusliku tegevuse alal väärib tähelepanu eestikeelne muusikaõpetuse raamat „Musika õppetus“ (Tartu, 1864), mis on esimesi täielikumaid sel alal.

K. Tuvike'selt (Helmest) saadud andmed; C. Peterson, J. Bach, E. Inselberg, Das ritterschaftliche Parochiallehrer-Seminar in Walk (1898); Tall. Teataja 1915, nr. 151. *J. K.*

ERLEMANN, Robert Julius, muusikategelane, eelmise vend, sünd. 1. III 1851 vkj., õppis 1868—71 Valga seminaris, oli khk-kooliõpetaja Helmes ja samas ametis ning organistiks Kanepis, pärastpoole Eesti Aleksandrikooli õpetaja Põltsamaal, hiljemini ärimees Tartus, kus suri 6. IV 1898 vkj. — Kooliõpetajana oli E. tegev iseäranis laulujuhatajana, juhatades ms. omal ajal kuul-